

نگاهی به برکات انس با قرآن

حجت الاسلام و المسلمین حسین ابراهیمی

قرآن نامه محبوب است. نامه‌ای که بوی آن محبوب‌بی‌نقص را دارد، محبویی که جمال زیبارویان از اوست. قرآن خودش می‌گوید من کتاب هدایت هستم. کتاب درمان و شفا هستم. کتابی هستم که شما را از تاریکی به سوی نور می‌کشاند و از پستی گمراهی به سربلندی‌ها و عزت‌ها می‌کشانند.

مراحلی برای انس باقرآن وجود دارد. برخی قرآن را فقط زینت خانه‌ها و خودروهایشان قرار می‌دهند و آن را نگهداری می‌کنند، چون می‌دانند که در بودن این کتاب، آثاری هست. برخی دیگر هرازگاهی نگاهی به آیات آن می‌اندازند. برخی پارافرات می‌گذارند و با خود می‌گویند این گوش من چیزهای مختلفی را می‌شنود، چرا قرآن را نشنود؟! بنابراین، با شنیدن تلاوت قرآن با این گوش به عبادت می‌پردازند. این مراحل ظاهری انس باقرآن است. اما برخی علاوه بر گوش دادن به قرآن، خودشان برنامه تلاوت قرآن دارند. در روایات ما سفارش شده است روزانه باید دست‌کم پنجاه آیه از قرآن کریم تلاوت شود. اما عده‌ای هرچه می‌توانند روزانه

از قرآن تلاوت می‌کنند، یک صفحه یا حتی چند آیه، اما این هم آخرین مرحله انس باقرآن نیست. خود قرآن یعنی این کتاب هدایت می‌پرسد افلا پند برون القرآن؟! آیا به‌روخوانی قرآن کفایت می‌کنید و این قدر کنجکاو به خرج نمی‌دهید که در این نامه محبوب چه چیزی برای ما نوشته شده است؟ چه سفارش‌هایی برای ما در آن آمده است؟ چه چیزی از ما خواسته شده است؟ پس تدبیر در قرآن گام بعدی است، اما بازهم گام آخر نیست. وقتی می‌گوییم قرآن کتاب هدایت است، یعنی هدف آن این است که در رفتار و گفتار ما اثر بگذارد و خانواده و جامعه ما را اصلاح کند. پس بزرگ‌ترین اثر انس باقرآن عمل به قرآن است. در شب‌های قدر به ما بایک عمل نمادین یاد می‌دهند که قرآن باید بالای سر شما باشد، اما این یعنی چه؟ یعنی نکنند که با عمل نکردن به دستورات قرآن، خدای نکرده آن را زیر پا بگذارید. احترام گذاشتن به قرآن فقط به بوسیدن آن نیست، احترام گذاشتن به قرآن به شنیدن فریاد‌های آن است.

اما برای همین نگاه‌کردن به قرآن و شنیدن قرآن و انس داشتن باقرآن و تلاوت روزانه قرآن برکات زیادی در روایات ما ذکر شده است. پیامبر اکرم^(ص) فرمودند: «النظر فی المصحف من غیر قرائة عبادة، نگاه به قرآن، بدون خواندن آن، عبادت است.» ابوذر می‌گوید: شنیدم رسول خدا^(ص) پیوسته می‌فرمودند: نظر به علی بن ابی طالب^(ع)، نظر به پدر و مادر از روی دل‌سوزی و رحمت، نظر به کعبه و نظر در قرآن. عبادت است. اسحاق از امام صادق^(ع) پرسید: من قرآن را حفظ می‌کنم و بهتر است یا نظر در مصحف کنم و بخوانم؟ حضرت فرمودند: از مصحف بخوانی بهتر است. مگر نمی‌دانی که نظر کردن در قرآن عبادت است؟

در روایات زیادی برکاتی برای خانه‌ای که در آن قرآن خوانده شود، ذکر شده است، از جمله آنکه پیامبر اکرم حضرت محمد^(ص) فرمودند: خانه‌ای که در آن قرآن فراوان خوانده شود، خیر آن بسیار شود و به اهل آن وسعت (روزی زیاد) داده شود و برای آسمانیان بدرخشد، چنان که ستارگان آسمان برای زمینیان می‌درخشند. (اصول کافی، ج ۲، ص ۶۱۰)

اما همان‌طور که گفته شد، این‌ها هیچ کدام اثر و هدف نهایی قرآن نیست، هدف نهایی قرآن هدایت انسان هاست. اگر گفته می‌شود آیات قرآن شفا بخش است و درد‌های انسان را شفا می‌دهد، نباید باز در اینجا فقط درد‌های ظاهری را دید که درد‌های باطنی بدتر است. آیات فراوانی در قرآن وجود دارد که برای دور کردن افراد از تکبر و خودپسندی نازل شده است. تکبر بیماری درونی سختی است که باعث نفرت دیگران از فرد و چاماندگی و دورافتادگی و بی‌بهره شدن زندگی اومی‌شود که خداوند بزرگ در قرآن با تعبیر مختلف به‌او یادآور می‌شود که تو از همین خاک خلق شده‌ای، مبدا ادنیال برتری جویی باشی که خداوند انسان‌های مغرور و خودپسند را دوست ندارد و جایگاه آن‌ها را در آخرت، جهنم قرار می‌دهد. قرآن کریم در اولین ثمرات انس با خودش، شیوه درست معاشرت با دیگران را به ما یاد می‌دهد تا در ارتباط با خانواده و جامعه درست عمل کنیم و انسان‌های محبوب و مؤثر و مفیدی باشیم. از خداوند می‌خواهیم که بهره‌ما معتقدان به قرآن را از سفره گسترده آیات آن بیشتر کند و انس واقعی باقرآن را روزی همه ما گردانند. ان شاء...

بردارو بخوان

خیرجویی و خیرشناسی

موضوع کتابی که امروز درباره آن صحبت می‌کنیم، یکی از باورهای رایج در میان ما، یعنی «استخاره» است.

استخاره در زبان عربی به معنای درخواست خیر از خداوند است، زیرا خداوند به‌عنوان خالق هستی تنها کسی است که می‌تواند خیر را به‌دیگران ارزانی دارد، چنان که در مقام آفریدگار، نعمت وجود را به‌هر آفریده‌اش ارزانی داشته است. این واژه در قرآن نیامده است، ولی با توجه به اینکه مسلمانان در مواردی برای تصمیم‌گیری در کارهایشان از روش استخاره باقرآن استفاده می‌کنند، در حوزه مسائل درباره قرآن قرار می‌گیرد و از آن نظر که برخی مفسران آیه شریفه «ان تستقسموا بالالزم»، را به استخاره تفسیر کرده‌اند، می‌تواند در حوزه معارف قرآن قرار گیرد.

نویسنده کتاب «خیرجویی و خیرشناسی»، سیدرضی‌الدین، علی بن موسی بن جعفر بن طاووس، مشهور به سیدبن طاووس (۵۸۹-۶۶۴ق)، از علمای شیعه است. ابن طاووس حدود پنجاه تألیف دارد که بسیاری از آن‌ها در موضوعات دعا و زیارت است. او کتابخانه‌ای داشته است که حدود ۱۵۰۰ کتاب در آن نگهداری می‌شده و در تألیفاتش از آن‌ها استفاده می‌کرده است. کتاب «خیرجویی و خیرشناسی» ترجمه اثر «الابواب بین ذوی الابواب و بین رب الارباب فی الاستخاره» به‌دست فاطمه احمدی است. در این اثر به بررسی واژه و معنای استخاره پرداخته شده است و اینکه در قرآن کریم و احادیث و روایات‌های اسلامی، درباره این امر چه مواردی بیان شده است.

واژه استخاره در روایات فراوانی دیده می‌شود و همان‌طور که نام کتاب هم هست، به‌معنای خیرجویی و درخواست‌دستیابی به خیر است. این معنای استخاره، در همه رفتارهای آدمی و در مواردی است که انسان در انجام دادن کاری نگران است مبدا ضرر و شری بر انجام دادن آن مترتب شود و نتواند به منافع فعل مدنظر دست یابد. از این رو، باروی نیازمندی از خداوند می‌خواهد نتیجه خیر بر کارهایش نظر کند و ضررهای احتمالی را از آن دفع کند. این معنای استخاره عام است و روایاتی متعدد نیز ناظر به این معناست. در روایتی از امام صادق^(ع) آمده است هرکسی در کاری بدون خیرخواهی وارد و گرفتار شود، مآجور و ستمکار نخواهد بود.

اما در معنای عرفی خیرشناسی و طلب شناخت خیر از آن به‌عنوان استخاره نام برده می‌شود که شایع‌تر است و جایی که عموم مردم بیشتر به آن توجه می‌کنند، جایی است که انسان خیر و شر عملی را حتی با مشورت نتواند تشخیص دهد. به گفته بحرانی استخاره در روایات به چهار معنا به‌کار رفته است:

۱. طلب ممکن شدن آنچه در آن خیر است.
۲. طلب عزم بر آنچه در آن خیر است.
۳. طلب خیر از خدا که نوعی دعا تلقی می‌شود.
۴. طلب شناخت چیزی که خیر در آن است.
علاوه بر این معانی، وجوه دیگری را نیز در معنای استخاره گفته‌اند که با مطالعه کتاب سیدرضی می‌توانید از آن‌ها مطلع شوید. چنانچه می‌خواهید درباره عمل استخاره به‌صورت دقیق و اصولی اطلاع به دست بیاورید، خواندن این کتاب را به شما توصیه می‌کنیم.

شهر
SHAHARNEWS.IR
شماره ۱۳ مهر ۱۳۹۲
شماره ۱۳۹۲

۱۴

معارف

چه کاری تکدیگری است؟

تکدیگری به معنای گدایی کردن، دریوزگی (فرهنگ فارسی، ج ۱، ص ۱۱۲۵)، تکلف در سؤل و حاجت‌خواهی از این‌و آن در کوی و برزن و پافشاری بر آن بیان شده است (لغت‌نامه دهخدا، ج ۴، ص ۶۴۸)، تکدی کسی است که در پی کمک و درخواست مالی و مادی از دیگران، دست‌راپیش این‌و آن می‌گیرد و گاه با اصرار خواستار کمک مالی و تقدی و حتی اقام مصرقی می‌شود. این عمل در برخی کشورها به شدت رواج دارد و در کوی و برزن افرادی یافت می‌شوند که می‌کوشند بدون هیچ تلاش و زحمتی پولی به‌چنگ بیاورند. در برخی کشورها این عمل قانونی است و در برخی دیگر نه‌تنها قانونی نیست، بلکه جرم و مجازات حبس و زندان را به دنبال دارد. به‌رحال، درنگش عمومی جوامع انسانی، تکدیگری امری مذموم و ناپسند تلقی می‌شود و به‌عنوان پدیده‌ای ناپهناجر با آن برخورد‌های مختلفی می‌شود.

فردی که گدایی می‌کند، ارزش خودش را تا حدی پایین می‌آورد که حتی شهادت او درباره دیگران هم پذیرفته نیست

در روایتی آمده است که امام صادق^(ع) از پیامبر^(ص) نقل کردند: «خداوند تبارک و تعالی، صفت گدایی از دیگران را دشمن می‌دارد و دوست دارد از خودش درخواست شود و هیچ عبادتی به‌دگاه خداوند دوست‌داشتنی‌تر از این نیست که دست طلب بردارد و با دعا و تپاشش، حاجات خود را از او بخواهند. مبدا کسی از گدایی درگاه خدا شرم کند، هر چند برای یک‌بند کفش باشد»، امام صادق^(ع) در بیانی دیگر فرمودند: «اگر گدا می‌دانست با گدایی چه گناه بزرگی را به‌دوش می‌کشد، هیچ‌کسی از دیگری گدایی نمی‌کرد و اگر درخواست‌شونده بداند که ممانعت هم چه‌بار بزرگی دارد، کسی رارد نخواهد کرد»، اما اثرات سوء این عمل نیز در روایات آمده است که امام علی^(ع) فرمودند: «خواستن چیزی از مردم، کلید فقر (و پریشانی) است»،

فردی که گدایی می‌کند، ارزش خودش را تا حدی پایین می‌آورد که حتی شهادت او درباره دیگران هم پذیرفته نیست. پیامبر^(ص) در این باره می‌فرماید: «گواهی کسی که دست‌نیاز به‌سوی دیگران دراز می‌کند، پذیرفته نمی‌شود»، امام‌زین‌العابدین^(ع) در روزه افرادی را مشاهده کردند که نزد مردم دست‌نیاز دراز می‌کنند. ایشان در این باره فرمودند: «اینان بدترین مخلوق خدا هستند، چون مردم روی به‌سوی خدا دارند و آن‌ها روی به‌سوی مردم دارند»،